

Philip Martens

Interview: Patrick Bastiaensen

Patrick Bastiaensen is adviseur bij de OIE in Oost-Afrika. Hij is een studiegenoot wiens professionele carrière een lange weg afgelegd heeft en die nu een niet-onbelangrijke rol speelt in alles wat te maken heeft met diergezondheid en dierenwelzijn in Afrika.

Patrick, wij kennen elkaar al jaren: mag ik je vragen jezelf even kort voor te stellen?

Ik ben de oudste van drie kinderen, geboren in Leopoldville - het huidige Kinshasa - en grotendeels opgegroeid in Afrika. In 1991 ben ik in Gent afgestudeerd als dierenarts en na vele omzwervingen, ook weer voornamelijk in Afrika, werk ik sinds 2007 voor de OIE, de World Organisation for Animal Health of Wereld Diergezondheidsorganisatie, eerst in Gaborone (Botswana) en sinds het begin van 2013 in Nairobi (Kenia). Ik ben getrouwd en ben de trotse vader en grootvader van twee kinderen en één kleinkind.

En je wou altijd dierenarts worden?

Neen, helemaal niet! Mijn studiekeuze had meer te maken met een aantal schoolvrienden die dierenarts wilden worden. Ik heb wel wat opzoekingswerk gedaan en ik ben naar infodagen gegaan, maar ik

had van huis uit zeker geen enkele binding met het beroep, noch met landbouw of veeteelt. Als kind wist ik echter wel dat ik wou terugkeren naar Afrika en ik dacht dat diergeneeskunde mij de mogelijkheid zou kunnen geven om dat te doen. Maar dat had ook gekund als dokter of als ingenieur. De roeping was terugkeren naar Afrika. Diergeneeskunde was het middel, niet het doel. De beslissing om diergeneeskunde te gaan studeren, is dan ook pas genomen in het laatste jaar van mijn middelbare opleiding. Maar ze kwam natuurlijk niet uit de lucht gevallen: de liefde voor de natuur en dan vooral voor dieren was uiteraard aanwezig, evenals een zekere geneigdheid om wetenschappelijke studies te gaan doen. Dat wees dus meer in de richting van biologie of natuurwetenschappen of eventueel medische wetenschappen. Uiteindelijk is het dus diergeneeskunde geworden.

En dan ben je afgestudeerd als dierenarts...

Ik wou toen eigenlijk tropische diergeneeskunde gaan studeren in Antwerpen maar Professor Verduyck heeft mij dat toen uit mijn hoofd gepraat. Hij raadde mij aan mij toe te leggen op één vakgebied en hij overtuigde mij dat parasitologie hiervoor een goede keuze was. Jef Verduyck had goede contacten en zijn dienst was op dat ogenblik betrokken bij een aantal universitaire projecten in Afrika. Ik zag zijn voorstel dan ook helemaal zitten. Maar er zijn toen een aantal dingen gebeurd die roet in het eten gegooid hebben, zoals de genocide

in Rwanda en de hervormingen in Zambia, waardoor mijn terugkeer naar Afrika voor onbepaalde tijd uitgesteld werd. Ik heb die tijd nuttig besteed op de dienst parasitologie, maar bijvoorbeeld ook in het labo immunologie van de VUB, een labo waarmee Professor Verduyck toen regelmatig samenwerkte.

Maar je bent niet bij parasitologie gebleven?

Neen, in het voorjaar van 1992 ben ik voor VVOB gaan werken in Suriname. VVOB is de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelings-samenwerking en Technische Bijstand, een vrijwilligersorganisatie voor jong afgestudeerden. In die tijd kwam werken voor VVOB in aanmerking als vervangende legerdienst. Je moest dan wel een hele hoop paperassen in orde brengen, maar dat heb ik gelukkig niet meer moeten doen want de verplichte legerdienst werd nog tijdens mijn verblijf in Suriname afgeschaft. Nu, het werk dat VVOB in die tijd deed, was in feite een verouderde vorm van ontwikkelings-samenwerking, die soms wel een beetje denigrerend "substitutesamenwerking" genoemd wordt: wij vervingen lokale krachten die ze daar niet konden vinden. Suriname had op dat ogenblik een tekort aan dierenartsen en wij werden naar ginder gestuurd om dat tekort op te vangen. Ik werkte daar voor de Surinaamse veterinaire dienst als districts-dierenarts, verantwoordelijk voor twee oostelijke provincies van het land, Commijne en Marowijne. Dat was geen enorm dicht-

Openingstoetspraak eerste Pan-Afrikaanse dierenwelzijns congres (Nairobi, Kenya, 2013).

Newcastle inenting van dorpspluimvee in São Tomé (omstreeks 2001).

bevolkt gebied, maar er waren daar toch wel een aantal pluimvee-, vee- en melkveebedrijven. Ik deed daar toen zowat alles wat je in de gewone praktijk doet, maar geen keizersnedes want daar was uiteraard geen geld voor. Ik heb ongeveer drieënhalve jaar in Suriname gewerkt en op het einde van mijn contract hadden ze nog steeds geen oplossing gevonden om een lokale dierenarts aan te werven, terwijl er op dat ogenblik toch al enkele Surinaamse dierenartsen in de privésector werkten. Het ging dus niet langer om een absoluut tekort aan dierenartsen, maar wel om een relatief tekort dat in de hand gewerkt werd door de grote loonverschillen tussen de overheid en de privésector. Dat tekort werd gedeeltelijk opgevangen door enkele praktijkdierenartsen die een beperkt aantal uren per week in opdracht van de overheid werkten, in de voedselveiligheid en zo. Heel vergelijkbaar met de situatie die wij hier kennen.

Maar je grote droom was terugkeren naar Afrika...

Ja en daarom heb ik mij enige tijd voor mijn contract in Suriname aflied, kandidaat gesteld voor een programma voor jonge professionals bij de Verenigde Naties. Mijn kandidatuur werd aanvaard en zo ben ik toen bij de FAO terechtgekomen, het voedsel- en landbouwagentschap van de VN. De FAO had toen nog een aantal grote projecten in Afrika lopen en één daarvan werd gefinancierd door België. Dit project betrof de bestrijding van trypanosomiase bij herkauwers in Togo en later ook in Burkina Faso. De trypanosoom is een bloedparasiet die overgedragen wordt door de tsetsevlieg. In Afrika is trypanosomiase bij mensen gekend als slaapziekte, maar bij dieren spreekt men in Afrika van nagana. Bij landbouwdieren heeft deze ziekte vooral een negatief effect op de vlees- en melkproductie. In Togo was trypanosomiase echter geen probleem voor de volksgezondheid - andere parasiet en andere vector - maar wel voor de veeteelt, en dus ook voor de landbouw want het ploegen van akkers gebeurt daar nog met

trekossen. Ik werkte daar samen met Guy Hendrickx, een Belgische dierenarts die enkele jaren voor mij in Gent was afgestudeerd. Guy is een briljant wetenschapper die het idee had opgevat om de geografische verspreiding van de tsetsevlieg te voorspellen aan de hand van satellietbeelden en computermodellen. Hij heeft trouwens uiteindelijk gepromoveerd op dit onderwerp. Onze aanpak te velde maakte echter vooral gebruik van middelen die de lokale veetelers zelf konden gebruiken. Dit in tegenstelling tot de aanpak in zuidelijk Afrika, waar toen meer gesofisticeerde technieken gebruikt werden om trypanosomiase te bestrijden. Ik denk aan het besproeien van de broedplaatsen van de tsetsevlieg met insecticiden vanuit helikopters of vliegtuigen, een techniek die goed werkte zolang er buitenlandse steun was, maar die uiteindelijk niet door de lokale bevolking "gedragen" kon worden. Wij gebruikten vooral pour-ons, zoals we die hier toen ook kenden. Producten die je moest aanbrengen op de rug van de dieren en die gebaseerd waren op permethrine en andere synthetische pyrethroïden. Die producten waren eigenlijk bedoeld om teken te bestrijden maar zij doodden ook vliegen, muskieten en andere insecten. En dus ook de tsetsevliegen. Door de boeren aan te moedigen dergelijke producten te gebruiken, door hen producten met een langere remanentie aan te bevelen, door hen betere toedieningstechnieken aan te leren en door de behandelingsintervallen aan te passen, hebben we een enorme invloed gehad op de prevalentie van trypanosomiase in die gebieden, zeker als de densiteit van de behandelde dieren groot genoeg was om een echt goed knockdown effect te hebben op die vliegenpopulaties.

Wij waren daar goede dingen aan het doen, maar jammer genoeg werd dit project onverwacht afgebroken als gevolg van problemen met het respecteren van de mensenrechten in Togo. In de ontwikkelingssamenwerking heb je natuurlijk nooit echt werkzekerheid, maar dit was toch echt onverwacht en daardoor zat ik plots zonder werk en zonder inkomen. Gelukkig is dit ook een sector waarin je connecties opbouwt en via een Belgisch studiebureau kon ik vrij snel aan de slag in São Tomé e Príncipe, een eilandstaatje in de Golf van Guinee, voor de westkust van Afrika. São Tomé was vroeger een Portugese kolonie, maar toen ik daar toekwam was het toch al bijna 25 jaar onafhankelijk.

Voorlichting aan schoolkinderen in São Tomé (omstreeks 2002).

Het was toentertijd een erg verarmd land met weinig middelen en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank financierde daar een project om de veeteeltdiensten naar een hoger niveau te tillen. Er was daar toen een landbouwhervorming aan de gang waarbij de grote koloniale koffie- en cacaoplantages opgesplitst en verdeeld werden onder de kleine lokale boeren. Die mensen hadden voordien wel allemaal gewerkt in die plantages, waar zij elk hun specifieke taak hadden, maar zij beheersten het volledige productieproces niet. Vandaar dat er een opleidingsprogramma was opgezet om die mensen te leren hoe ze de hen toegevoegde plantages moesten onderhouden. Tegelijkertijd werd hen ook aangeleerd hoe ze de veeteelt konden uitbouwen en hoe ze schapen, koeien en varkens moesten verzorgen. Enkele jaren daarvoor was er namelijk een grote uitbraak van Afrikaanse varkenspest geweest en zowat de gehele varkenspopulatie was daaraan ten onder gegaan. De varkenspopulatie moest dus op dat ogenblik vrijwel volledig heropgebouwd worden, maar met de nodige aandacht voor de sanitaire kant van het verhaal, de bioveiligheid. In São Tomé werkte ik samen met een Belgische landbouwingenieur, die zich vooral bezighield met alles wat met dierlijke productie te maken had, terwijl ik verantwoordelijk was voor diergezondheid. Het was allemaal kleinschalig, maar

Bezoek aan een pluimveemarkt tijdens de vogelgriep uitbraken in Nigeria (Lagos, 2006).

Bezoek aan een export slachthuis in Lobatse, Botswana (2008).

ik heb daardoor vrij veel projecten kunnen uitbouwen: ik heb kleine slachtplaatsen gebouwd en het slachthuis van de hoofdstad Sao Tomé verbouwd, ik heb laboratoria en klinische diensten opgezet in de districten, zelfs een kleine kliniek in de hoofdstad. En verder hield ik mij bezig met, bijvoorbeeld, de controle van straathonden en het opzetten van vaccinatieprogramma's voor Newcastle disease, maar ook met alle aspecten van de vleeskeuring en de voedselveiligheid. São Tomé is een klein tropisch paradijs, maar het is een eilandstaat met een oppervlakte die vergelijkbaar is met onze Oostkantons en na vier jaar had ik het daar toch zowat gezien. Ik kende bij manier van spreken iedere bocht in de weg, iedere boom en iedere struik op het eiland. Maar goed, ik had ook het gevoel dat het daar sowieso niet meer lang zou duren want de Afrikaanse Ontwikkelingsbank had haar hoofdkantoor omwille van de burgeroorlog in Ivoorkust inderhaast moeten verplaatsen naar Tunis, met behoorlijk wat chaos en achterstand tot gevolg. Vandaar dat wij vermoedden dat het zeer moeilijk zou worden om de vereiste goedkeuring voor een verlenging van het project tijdig te bekomen. En dat bleek ook zo te zijn. Maar deze keer was ik voorbereid: ik had contact opgenomen met GTZ, de toenmalige Duitse organisatie voor ontwikkelingssamenwerking, die nauw betrokken was bij het programma om de Runderpest in Afrika uit te roeien. Via hen ben ik dan terechtgekomen in dat programma, dat echt wel een heel groot programma was, zeker als je het vergelijkt met de schaal waarop ik in São Tomé werkte. PACE, het Pan-African programme for the Control of Epizootics, werd gefinancierd door de Europese Commissie en het werd uitgevoerd door de Afrikaanse Unie met technische assistentie van een aantal internationale agentschappen en organisaties voor ontwikkelingssamenwerking, waaronder GTZ. Het PACE-programma strekte zich uit over zowat heel Afrika, met uitzondering van Noord-Afrika en een aantal Zuid-Afrikaanse landen. In feite was dit programma zo'n beetje de eindfase van een initiatief dat in de jaren '60 onder de naam Joint Programme 15 (JP15) opgestart

werd om Runderpest in Afrika uit te roeien en op het ogenblik dat ik erbij kwam, was Runderpest vrijwel volledig uitgeroeid. Er waren toen nog slechts enkele haarden, vooral in Kenia en in het grensgebied tussen Ethiopië, Somalië en Kenia. Het is natuurlijk geen toeval dat dit gebieden waren die traditioneel vooral bewoond worden door nomaden en die geteisterd werden door een jarenlange burgeroorlog. Ik behoorde tot een groep die werkte vanuit Bamako in Mali en die zich bezighield met surveillance, zeg maar toezicht en bewaking. Wij werkten samen met de verschillende nationale veterinaire diensten en onze taak bestond erin aan te tonen dat Runderpest niet meer voorkwam; dat er geen nieuwe ziektegevallen vastgesteld werden en dat er ook geen antilichamen meer konden aangetoond worden in de lokale rundveepopulaties. Vooral dat laatste lag soms wat moeilijk, want het was niet altijd even gemakkelijk de lokale boeren te overtuigen om niet meer te vaccineren. Vaccineren was immers jarenlang de enige zekerheid die zij kenden om de ziekte te voorkomen, maar vaccinatie was in het kader van de uitroeiing van de ziekte verboden. Ik heb tot 2006 voor dit project gewerkt en in 2011 hebben de OIE en de FAO Runderpest officieel uitgeroeid verklaard; de tweede ziekte - na de pokken - die deze status verwierf.

PACE werd officieel afgesloten in 2007 en toen ben ik overgestapt naar de OIE. De OIE opende toen een kantoor in Botswana en dat vond ik wel interessant omdat wij ons als gezin enkele jaren daarvoor in Zuid-Afrika gevestigd hadden, wat dus relatief dichtbij was. Het nieuwe kantoor in Gaborone zou verantwoordelijk zijn voor 15 landen in zuidelijk Afrika: zowat alle landen tussen Zuid-Afrika en de Democratische Republiek Congo, maar ook Madagaskar en Mauritius, om er maar enkele te noemen. Mijn taak bestond erin de verschillende nationale veterinaire diensten te ondersteunen en de nodige opleiding te geven; om de mensen die voor die veterinaire diensten werkten, uit te leggen welke normen de OIE hanteert en hoe zij die kunnen toepassen in hun specifieke omstandigheden, met name om toegang te krijgen tot export markten. Daarbij baseren we ons grotendeels op de PVS methodologie, de Performance of Veterinary Services evaluatiestandaard van de OIE. En die PVS is dan weer gebaseerd op een evaluatiesysteem dat ontwikkeld werd toen ik in 2006 voor PACE werkte. In

die periode werd Afrika namelijk getroffen door een uitbraak van Vogelgriep. Het begon in Nigeria en daarna volgden Niger, Burkina Faso, Ivoorkust en nog een paar andere landen. Enfin, ons team zat in die buurt en alhoewel wij eigenlijk bezig waren met de uitroeiing van de Runderpest, werd ik naar die landen gestuurd om assistentie te verlenen bij het opzetten van Rapid Response, het nemen van noodmaatregelen en dergelijke. We hebben toen, samen met een aantal partners zoals de FAO en de Wereldbank, een gestandaardiseerd meetsysteem opgezet om na te gaan in hoeverre de lokale veterinaire diensten in staat waren om aan zo'n uitbraak van Vogelgriep weerwoord te bieden: wij gingen na of ze voldoende opgeleid waren en of ze de juiste beslissingen konden nemen, of ze over voldoende personeel beschikten, over genoeg auto's, laboratoria, ... en of zij in staat waren dit alles te financieren. Daaruit is dan een auditing tool gegroeid, die later uitgebreid werd naar de hele wereld en die véél meer omvatte dan wat alleen maar voor Vogelgriep van toepassing was: het PVS auditsysteem dat door de OIE gebruikt wordt in de ongeveer 120 landen die regelmatig een beroep doen op de OIE om de prestaties van hun veterinaire diensten extern te evalueren. Dat is dus een van de taken die ik voor de OIE gedaan heb in zuidelijk Afrika en nu doe ik dat - sinds 2013 - in Nairobi, voor Oost-Afrika en de Hoorn van Afrika.

Je hebt je droom om terug te keren naar Afrika overduidelijk verwezenlijkt en je hebt dat gedaan als dierenarts. Heb je spijt van die keuze?

Neen, absoluut niet! En ik denk ook niet dat ik dat zou denken als ik een praktijk in België had. Maar als ik mijn keuze bekijk vanuit het standpunt van iemand die kiest voor het carrièrepad dat ik gekozen heb, dan denk ik niet dat er vandaag nog veel behoefte is aan mensen zoals ik, mensen die een heel algemene opleiding genoten hebben, weliswaar met een beetje extra parasitologie, maar toch. Dergelijke mensen hebben ze hier nu zelf. Maar waar Afrika wel behoefte aan heeft, zijn hoogopgeleide mensen; mensen die opgeleid zijn in DNA (PCR) en moleculaire technieken, of in zeer geavanceerde epidemiologische tools. Ik krijg regelmatig vragen van jongeren uit Europa, studenten of recent afgestudeerden, die graag in Afrika zouden willen komen werken. Ik vind het eerlijk gezegd heel moeilijk om die mensen niet te ontmoedi-

Op weg van Gao, noord Mali naar Niamey, Niger (omstreeks 2004).

Oversteek van de Niger rivier door nomadische veehouders (noord Mali, omstreeks 2005).

Tijdens een coördinatie vergadering i.v.m. de runderpest eradikatie (Mombasa, Kenia) omstreeks 2004.

gen want de waarheid is dat er niet meer zoveel mogelijkheden zijn om dit soort werk te doen. Tenzij ze een bijkomende specialisatie doen, zoals de opleiding van het Instituut voor Tropische Geneeskunde, of via NGO's, zoals Dierenartsen Zonder Grenzen. Dierenartsen Zonder Grenzen (DZG) is nog altijd heel actief in Afrika, biedt goede perspectieven voor jong afgestudeerden, denk ik, en leert hen te werken in zeer moeilijke omstandigheden, want zij zitten zeker niet altijd in de gemakkelijkste landen. Wij hebben, bijvoorbeeld, heel veel te danken aan Dierenartsen Zonder Grenzen voor de uitroeiing van Runderpest in Zuid-Soedan en Somalië want daar waren toen geen staatsveterinaire diensten en het waren teams van jonge Europese dierenartsen die in die landen dit belangrijke werk gedaan hebben. Ik denk dat er ongetwijfeld nog enige tijd nood zal zijn aan organisaties als Dierenartsen Zonder Grenzen, maar dat werk blijf je als dierenarts natuurlijk niet je hele leven doen. Alleen is het jammer dat slechts een heel klein percentage van die dierenartsen doorgroeit in regionale en internationale organisaties.

Je hebt je hart verloren aan Afrika, je zet je al jaren in voor de ontwikkeling ervan en je kent het continent als geen ander: hoe zie jij de toekomst van Afrika?

Afrika heeft potentieel, daar bestaat geen twijfel over, en de algemene opinie is dat de volgende vijftig jaar aan Afrika toebehoren: Afrika is aan een inhaalbeweging bezig en telt een aantal landen met een zeer sterke economische groei. Dat zorgt ervoor dat de situatie van de bevolking aan het verbeteren is, dat de bevolking meer gaat verdienen en dat zij zal overstappen van een dagelijkse voeding die gebaseerd is op heel goedkope grondstoffen, die arm zijn aan proteïnen, naar een dieet dat meer proteïnen bevat. De vraag naar vis, naar rood vlees en naar kip zal ongetwijfeld toenemen en om zelf aan die groeiende behoefte te kunnen voldoen, zal Afrika een grote inspanning moeten doen. We spreken over een productiegroei

van 6 tot 7% per jaar. Dat is enorm, maar het alternatief is een import-economie, die tot gevolg zal hebben dat Afrika importafhankelijk zal blijven. Om die noodzakelijke groei te kunnen verwezenlijken, zal de manier waarop in Afrika aan veeteelt gedaan wordt, drastisch moeten veranderen, want nu is die eigenlijk nog steeds vrij traditioneel: de veehouders houden veelal vee om vee te hebben, niet om dit als vlees of melk op de markt te brengen. Maar het potentieel is er, daar moet je niet aan twifelen. Alleen dreigt Afrika nu een beetje het slachtoffer te worden van de angst van de Westerse consumenten voor de rol die landbouwdieren spelen in de opwarming van de aarde. Men vraagt zich nu openlijk af of men Afrika wel mag toestaan om zijn vleesproductie bijvoorbeeld te verdrievoudigen over de volgende twintig jaar. En dat is toch wel een beetje vervelend, vooral omdat het probleem van de broeikasgassen hoofdzakelijk een probleem is van Europa en de Verenigde Staten, waar het vleesverbruik toch nog altijd 4 tot 5 maal hoger is dan in Afrika. Daarnaast is er ook nog het verhaal van dierenwelzijn: gedurende 40 jaar hebben we de traditionele Afrikaanse pluimveehouders aangemoedigd om over te schakelen naar industriële productiemethoden en nu dat het eindelijk zover is, zegt de Westerse wereld dat Afrika daarmee moet stoppen. Europa en de VS hebben immers nieuwe normen inzake dierenwelzijn opgesteld en als Afrika naar de Westerse wereld wil exporteren, zal het aan die normen moeten voldoen. En dat is natuurlijk frustrerend. Ook voor de OIE, want één van de dingen die de OIE doet, is proberen de wereldhandel te reguleren, onder andere door normen op te stellen die door iedereen moeten gerespecteerd worden. Zeker in Europa wordt - heel terecht overigens - steeds meer belang gehecht aan dierenwelzijn. Maar dat scheidt wel problemen voor de Afrikaanse producenten, want vele Afrikaanse landen exporteren hoofdzakelijk duurdere vleesproducten, zoals rundvlees, die de lokale bevolking toch niet kan betalen naar Europa of Japan met de bedoeling de opbrengst daarvan te gebruiken om

goedkopere eiwitbronnen, zoals diepvrieskippen uit Brazilië of buffelvlees uit India, in te voeren voor de lokale markt.

Iets heel anders nu: hoe schat jij de opleiding diergeneeskunde zoals wij die kennen in vergelijking met andere faculteiten die jij in je werk tegenkomt? Welke waarde geef jij aan onze opleiding in Gent?

Ik geef onze opleiding een vrij hoge waarde en ik vind het nogal frustrerend dat Gent als faculteit niet erkend wordt door het accreditatieprogramma van de American Veterinary Medical Association (AVMA), terwijl Utrecht en the Royal Veterinary College in Londen dat bijvoorbeeld wel zijn. Voor mij was onze opleiding in Gent zeker even goed en qua academisch niveau denk ik dat het zelfs geweldig goed was. Eén van de sterke punten van Gent, heb ik toch altijd gevonden, was dat er veel aandacht toegekend werd aan de praktische opleiding van de studenten. Dit in tegenstelling tot vele faculteiten in Afrika die omwille van een waslijst aan redenen, zoals een gebrek aan infrastructuur en een gebrek aan cliënteel en koopkracht, vaak enkel aandacht kunnen besteden aan de theoretische opleiding van hun studenten. Voor mij persoonlijk moet ik, achteraf gezien, toegeven dat ik misschien beter andere keuzevakken gekozen had, maar

Evaluatie van de veterinaire diensten in Laos (OIE, 2007).

ik had toen nog een vrij romantische visie over het werk dat ik als dierenarts in Afrika zou gaan doen. Uiteindelijk heb ik dat soort werk alleen maar gedaan in Suriname, waar ik echt de boer op ging en klinisch werk deed. Daarna heb ik dat vrijwel nooit meer gedaan. Of mijn keuze om interne geneeskunde van de grote huisdieren als keuzevak te kiezen een goede keuze was, blijft een open vraag. Maar het heeft mij wel geleerd hoe je op een geordende, gestructureerde manier van een probleem tot een oplossing komt. Parasitologie was uiteraard een goede keuze, maar met wat ik nu weet en nu doe, zou ik waarschijnlijk meer aandacht besteed hebben aan economie of epidemiologie, maar dat laatste vakgebied bestond toen niet in Gent. Epidemiologie is echter een oude liefde van mij. Het is een vakgebied waar ik eigenlijk niet veel van af wist totdat ik als laatstejaarsstudent drie maanden stage liep aan de faculteit diergeneeskunde in Zimbabwe. Daar bleek dat epidemiologie niet alleen tot het diergeneeskundig curriculum behoorde, maar dat er over dit onderwerp ook regelmatig wetenschappelijke artikels gepubliceerd werden. Epidemiologie was duidelijk een heel belangrijk vakgebied en mijn interesse erin is sindsdien alleen maar gegroeid, uiteraard ook omdat ik er door de jaren heen voor mijn werk heel vaak mee in aanraking kwam. Uiteindelijk heb ik mij in 2006, toen PACE in het vooruitzicht van de officiële uitroeiing van de Runderpest langzaam ten einde liep, verdiept in dit onderwerp. Ik heb toen de opleiding voor het behalen van het Certificat de formation en Epidémiologie Animale van de Ecole Nationale Vétérinaire d'Alfort in Parijs gevolgd. Maar ik blijf erbij: voor mij is Gent een topuniversiteit. Daar bestaat geen twijfel over. Gent was natuurlijk toegespitst op de opleiding van dierenartsen die in de praktijk zouden gaan werken, want dat was precies wat de overgrote meerderheid van de afgestudeerde dierenartsen toen deed. En daardoor was er natuurlijk vrij weinig aandacht voor onderwerpen die veelal geassocieerd worden met openbare veterinaire diensten zoals die nu in vele landen door de voedselagentschappen uitgevoerd worden. De universiteiten in Afrika zijn in dat opzicht heel verschillend: hun opleiding voor dierenartsen concentreert zich juist vooral op het specifieke takenpakket van de publieke veterinaire diensten. En dat is belangrijk, want er is wereldwijd een enorm tekort aan dierenartsen die full-time in de openbare en de sanitaire sector willen

werken, ook in onze Westerse landen. We hebben op dat vlak echt wel nood aan dierenartsen in openbare diensten die zich willen inzetten voor het algemeen belang. En dierenartsen die zich echt willen toeleggen op dit vakgebied, kunnen bijvoorbeeld in Lyon aan de Ecole Nationale des Services Vétérinaires een postgraduaat volgen dat de ideale voorbereiding is om het beroep van inspecteur-dierenarts met de nodige kennis van zaken uit te oefenen.

Je hebt tegenwoordig een belangrijke verantwoordelijkheid bij de OIE in Afrika en de OIE zet zich in om het niveau van de veterinaire diensten in de wereld te ondersteunen en te verbeteren. Hoe sta jij tegenover bijscholing en welk belang hecht de OIE aan bijscholing voor dierenartsen?

De OIE is op dat vlak heel duidelijk: permanente bijscholing moet deel uitmaken van de carrière van een dierenarts. Dat wil niet zeggen dat alle landen de OIE normen toepassen, maar daar wordt wel naar gestreefd. Ik vind het alleszins een goed principe en ik moet zeggen dat ik aangenam verrast werd door de populariteit van dergelijke programma's. In de Angelsaksische landen is de verplichte bijscholing al zeer goed ingeburgerd, terwijl het concept van de permanente vorming ook steeds meer bijval vindt in de Franstalige landen. Continuing Education (CE) is echt wel de norm geworden en zelfs in Zuid-Afrika moet je als dierenarts ieder jaar twintig bijscholingspunten verzamelen. Doe je dat niet, dan kan je in de problemen komen. Nu, ik vind het goed dat de verplichte permanente bijscholing bestaat, maar ik vind ook dat dergelijke verplichte programma's wel een zekere flexibiliteit moeten toelaten en dat er in de beginfase een aantal overgangsmatregelen moeten voorzien worden. Daarenboven denk ik dat Afrikaanse dierenartsen sowieso erg leergierig zijn, want ze kennen de beperkingen van hun opleiding. Ze zijn echt wel geïnteresseerd in bijscholing, zeker sinds de opkomst van de webinars. Online bijscholing is ongetwijfeld een heel interessante oplossing voor Afrika, want het is veel goedkoper dan het organiseren van lessen waar je fysiek aanwezig moet zijn. Je kan voor vrij weinig geld hoogstaande lessen volgen en je kan punten sprokkelen zonder achter je bureau vandaan te komen. Wat mezelf betreft kan ik zeggen dat bijscholing mij altijd geboeid heeft. Ik heb destijds de cursus epidemio-

Bezoek aan een visserijlaboratorium in Luanda, Angola (OIE, 2009).

logie gevolgd in Parijs en ik heb mij recent ingeschreven voor een postgraduaat dat de universiteit van Onderstepoort in Zuid-Afrika organiseert in samenwerking met het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen: een Master of Science Degree in Animal/Human/Ecosystem Health.

Het wordt langzaam tijd om af te ronden: heb je opvolging?

Neen, ik denk het niet. Mijn dochter is kleuteronderwijzeres in Zuid-Afrika en mijn zoon zit nu in een overgangsjaar: hij heeft net het middelbaar onderwijs afgewerkt en probeert nu uit te vissen wat hij wil gaan studeren. Ik ga niet zeggen dat ik wil dat hij dierenarts wordt, want daar weet ik natuurlijk iets teveel van om het nog te kunnen aanbevelen, maar ik zou het wel tof vinden als hij in milieubeheer terecht kwam, of in wildbeheer, want dat zijn dingen waarvoor in Zuid-Afrika toch wel een toekomst mogelijk is.

De laatste vraag: heb je nog tijd voor hobby's?

Niet echt. Ik ben al jaren bezig met het verbouwen van een oude Land Rover, maar die staat in Zuid-Afrika. Ik kan er dus enkel aan werken als ik in Zuid-Afrika ben en daarom gaat dat dan ook niet echt vooruit. Noem het maar een langetermijnproject...

www.oie.int
www.itg.be
www.vvob.be
www.un.org
www.fao.org
www.afdb.org
www.giz.de
www.dierenartsenzondergrenzen.be
www.avma.org
www.vet-alfort.fr
www.ensv.fr
www.savc.org.za